

Alıntı: Hiçbir tutsaklıktan kurtulmak,bireyin kendi kendini bıraktığı tutsaklıktan kurtulmak kadar imkansız değildir. (Soren Kierkegaard)

İçinde bulunduğumuz şu çağda, münferit bir halde bulunan süje veyahut sujeler toplulukları bir veya birden fazla yolla hayatlarını idame ettirmeyi başarabiliyorlar.Farzi misal; mükemmeliyetçi tutum ve davranışlar, her areada karşılaşılabildiğiniz mekanikleşmiş dimağlar , elde edilecek materyalist olgular adına şahsını , onun özünü oluşturan liberyantalist ruhunu hatta kayda değer tek gevheri olan zihnini satabilecek sujeler ve daha fazlası... Bu açıdan bakılınca bu durumun birçok siyasi ve ekonomik ideolojinin avantajına olduğu hatta bu ideolojilerin can suyu olduğu su götürmez bir gerçektir.İnsanı her türlü yolla kazanca , kazanca ve daha fazla kazanca yönlendiren , onun özünü bir hiç saymakla birlikte onu tahakküme zorlayan kapitalizm; insanları eşitlik, adelet,hak,hukuk gibi "sözde" vaatlerle ele geçiren totaliter rejimler için ne kadar harika bir olgu olduğu veyahut öyle olmasa bile bize öyle yansıtıldığı apaçıktır.Peki, bu noktada insanları tahakküme zorlayacak tek bir geist yahut suni bir tin varsa sorgulayabilme yetisine sahip diğer sujelerin ona bahşedilen refleksiyona hangi amaçla ihtiyaçları vardır?

Dogmalara karşı çıkabilme yetisi var lakin bu pratiğe geçirilmeden yalnızca teorikte kalıyorsa rasyonel , empirik,kritik,entüsyonik bir biçimde elde ettiğimiz epistemeler sujelerin zihninde işlenmiyor ve herhangi bir episteme aktı kurulamıyor ise bir düşünme yetisine sahip olmanın ne anlamı var?

İşte! burada iradesi olan her canlının düşünmesi , acaba burada bir hata yok mu? demesi gereken birtakım unsurlar var.

Öne sürülen bu argümanları temellendirmek ve bir apoloji oluşturma maksatlı dillere pelesenk olmuş lakin kat'a idelerini,savunmalarını anlayamadığımız, anlayabilseydik şayet bu durumda olmayacağımız philosophos Sokratesin şu sözünüle subjektif olarak bir argümantasyon kurulacak olursa düşünen fertler için durumun vehameti gözler önüne serilecektir nitekim.Bilgelik aşkıyla yanıp tutuşan, kendi ideolojileri uğruna ölümü göze alabilmiş bu şahıs yıllar önce "Sorgulanmamış hayatın yaşamaya değmeyeceğini" dillendirmiştir.Suje, tam şu an arı kalması gereken bilincine yönelsin ve şu soruyu sorsun: "Sokrates burada ne demek istemiş,benim bu sözden elde ettiğim veriler bir "negotation"a sebep olacak mıdır?

Subjektif bir yaklaşımla , Sokrates'in burada ideaların ve idealar yaratabilecek bir işlemcinin önemine dikkat çektiği söylenebilir.

Sokrates, asırlar önce Atinalılar tarafından bir "at sineği" olmak ile niteledirilmiş, böyle nitelendirilmesin de elbet de makul bir sebep taşıdığı muhakkaktır. O yıllarda;

kendisine muhalif olan taraftarlarını kendi özgün düşünce yöntemiyle oldukça rahatsız etmesiyle , aslında insanların insanlara bir şey öğretilmeyeceğini ,yalnızca zihinde bulunan epistemelerin maeutik gibi birtakım doğurtmaca yollarıyla su yüzüne çıkarılabileceğini göstermiştir ve bu yolla "günümüz Rasyonalizminin temelini" attığını, bu idealarıyla "tabula rasa" kavramına ve sofistlere bilgiyi satma yönüyle karşı olduğunu söylemek pek de tutarsız bir argüman olmayacaktır. Sorgulamanın boş bir uğraş olduğu o dönemde bile kendinden sonra gelecek nesillere bu yönüyle ışık olmuş, felsefe ve insanlık tarihine Platon gibi değerli bir şahsiyeti kazandırmıştır. Burada bir antrparantez açmalıyım ve o da şu olmalıdır: Sokrat'ın , etkilemiş olduğu şahsiyetlere bir peri misali değneğiyle dokunmadığı yahut onları "psche" gibi metafiziksel olgularla etkisi altına almadığıdır.O yalnızca, sujelerin potansiyellerinin farkına varmalarını , düşünmenin pahabiçilemez bir nitelik olduğunu aşlamıştır.Elbette ki ; dogmaların realiteden bir kaçış olduğunun ,sadece günü kurtaracağını farkında olan birtakım bilinçler; refleksiyonla bu sözlerin ne kadar da zaruri olduğunun , utilitarizm ekolünün de hayata geçirilmesinin temel koşulu olduğunun farkına varmıştır.Bu noktada yanlış anlaşılmalara mahal vermemek adına, salt gerçeğin yalnızca

Sokratik yöntemi benimsemek olmadığını söylemeliyiz.Sokratik yöntem, zihnin dehlizlerine yelken açmayı öğrenmektir ve bunun hangi yolla olduğunun bir önemi yoktur. Bu yöntem :Birer septik olan Prytogoras , Gorgias'ın benimsediği "septisizm" ki bu ekolde rölativizm gibi bir kavram ele alınır, John Locke'un öncülüğünü yaptığı Emprizm, rasyonalizmi ve emprizmi bir potada eriterek düşünmenin ve episteme aktları kurmanın aklın yanında algılarımız olduğunu öne süren Imanuel Kant'ın , "Var olmak algılanmış olmaktır." diyen Henry Bergson'ın, "Varoluş özden önce gelir." diyen Jean Paul Sartre ve Soren Kierkegaard'ın gibi egzistansiyalist filozoflar ve daha fazlası gibi yollarla olabilir.Temeliyet, sujenin empoze olgulara karşı "acaba" demesi, diyebilmesidir.Var olan tümel uzlaşımın birer "numen" veya birer "fenomen" mi olduğunu sorgulayabilmesidir.Bu tümel uzlaşımın mahiyetinin bir örneğini Thales ve o dönemin insanların arasında geçen bir konuşmada görebiliriz. Bilgelığın sevgisini attığını bildiğimiz ilk şahsiyet olan Thales , döneminde pek varlıklı bir fert sayılmazmış. Etrafındakiler, ona" Felsefenin karın doyurmadığı, boş bir iş olduğu ve bu işi bırakması gerektiği " ile alakalı birtakım telkinlerde bulunmuş.Buna karşın , Thales ise o dönemde yıldızları inceleyerek seneye olan zeytinyağı hasatının oldukça verimli geçeceğini düşünerek zeytinyağı kompreslemeye yatırımlarda bulunmuş.Nitekim haklı da çıkmış.Kendisi o yıl, küçük bir sermayeyle varsıl biri olmayı başarabilmiş.

Kendisine dönüp telkinlerde bulunan kişilere ise "Felsefenin amacının zengin olmak değil, arkheyi (ilk maddde)yi aramak , hayata anlam kazandırmak olduğunu" söylemiştir.,alıntı "İlk Çağ Felsefesi" adlı kitaptan yapılmıştır,Bu şekilde de aslında her tümel uzlaşımın doğru olmayacağını , ideanın tümellere değil tikel doğrulara göre bir form kazandığını öne sürmüştür. Felsefe tarihinde, felsefenin kümülatif ve birtakım reel varlıklar

ihtiva etmesinden ötürü bunun gibi birçok örnekle karşılaşmak mümkündür zira Platon; ideaların yani özlerin değişmediğini , değişenlerin bizlerin algıladığı görünüşler evreni olduğunu bir apoloji olarak kabul etmiştir.Doğruluğu ya da yanlışlığı kimse tarafından sınınamayacak bir önerme ileri sürmüştür. Buna karşın; evrenin bir mekanik düzende olduğunu , soyut materyallerin gerçek olmadığını, bunların "doxa" denilen birer sanıdan ibaret olduğunu ileri süren materyalistler de var olmuştur. Ardından materyalizme karşı olanlar ve materyalizme karşı olanlara muhalif olanlar her daim olmuştur ve insan zihni mutlak sorgulama yetisini kaybetmedikçe de var olmaya devam edecektir.Buradaki ana ide, süjelerin ne kadar farklı olursa olsun kendilerini tutsaklığa mahkum ettirmemesidir zira bilincinin farkında olmayan, refleksif tutum sergilemeyen süjeler kendilerini yönetecek olan totaliter bir distopik lidere kendi özlerini sualsiz teslim etmiş olurlar.

Bu durum şimdilik, maddi bir esiriyet olsa da maddi bir tutsaklığa dönüşmeyeceğinin garantisi değildir."Nous"lar olarak bu durumun birer ön görüşü olarak çeşitli ütopyalar ve korku ütopyaları diğer bir deyişle distopyalar canlandırıyoruz.Orwell'ın "1984'ünde patronun bizi izlemesi, Ray'in Fahrenheit'i, Huxley'nin "Cesur Yeni Dünyası" bir yana ; Campanella'nın Güneş Ülkesi, ,Kadınlar ülkesi , Medinetül Fazıla bir yanadır. İşin parmak basılması gereken noktası ise her daim yaptıklarından sorumlu olan insanın bu ön görüşlerin baş kahramanı olmasıdır.İnsan, kendini "fatalite"sine mahkum ederse distopyalar, birlik beraberlik ve felsefe ile bir devletin temelleri atılırsa ütopyaların gerçekleşeceği ön görülür.Özünde, her şey usları işlevsel hale getirebilmek , sujenin ve objenin arasındaki bilinçli bağlarla naturel bir yolla oluşan epistemeyi skolastik bir düşünme aracı haline getirmemektir.Bu noktada, süje kendine şu soruyu sorabilme cesaretini gösterebilmeli: Bizler, her şeyin belirlendiği determinist bir alanda mı, yoksa her şeyin kişiye bağlı olduğu toplumsal, hukuki, psikolojik etmenlerin kişinin iradesi ve karar vermesi üzerinde etkili olmadığı indeterminist bir anlayışta mı, yoksa her şeyin doğaüstü bir güç tarafından belirlendiği fatalist bir anlayışta mıyız ? Benim buradaki subjektif yorumum, otodeterministik bir anlayıştan yana olacaktır.Tarihte bu tarz ekolün en iyi temsilcileri olarak egzistansiyalistleri gösterebiliriz çünkü egzistansiyalistler, varoluşun özden önce geldiğini lakin insanın kendi kendini gerçekleştirip , onun oluşturduğu normlara yine kendisinin uyacağını söyler. Bu anlayışla birlikte, insanın tutsaklığına kendisinin karar verdiği dolayısıyla verdiği bu kararlardan ötürü sorumlu tutulacağı öne sürülen argümanlarla çelişiklik göstermez. Ünlü egzistansiyalist Soren kierkegaard'ın da demiş olduğu gibi insanın tutsağı kendisi olduğu gibi, onu bu tutsaklıktan kurtaracak olan da şahsın kendisidir.Birey birtakım normal altında tahakküme zorlanıyor olabilir, çevresel etmenler üzerinde dominantlık gösteriyor olabilir lakin iradeye ve bir ussa sahip olan birey bu durumun kurtarıcısı ve tek failidir.Friedrich Nietzsche'nin kuramcısı olduğu "übermensch"in kişide bitmesi de bu durumla lineerlik gösterir.

SÜJENİN ESARETİNİN VE YAPTIKLARININ TEK FAİLİ OLMASININ HEGEL'İN DİYALEKTİK İDEALİZMİYLE TEMELLENDİRİLMESİ:

1.Adım TEZ AŞAMASI

KİŞİNİN TAMAMIYLA KENDİNİN BİLİNCİNDE OLARAK EGZİSTANSİYALİST BİR TUTUM BENİMSEMESİ: Kişi bu inter aşamasında çevresinde karşılaştığı birtakım unsurların onda radikal bir değişiklikte bulunamayacağını öne sürer ve bu doğrultuda insanın yaptığı her şeyden sorumlu tutulduğunu söyler zira bu tutumda olan fert egzistansiyalist , liberyantalisttir.Süjenin bir varoluşunun olduğu doğrudur lakin sujeye değer katanın yine kendi kendisi olduğu benimsenir.Kişi, kendine karşı pragmatist bir yaklaşım da sergilese, kendisini esirliğe de mahkum etse kişi yine kendinden sorumludur. Bu minval, en ağır ve etkisinden kurtulması en çetin olandır.Bu çetin durumdan kurtulacak olan da yine insanın kendisidir.

2.Adım: ANTİTEZ AŞAMASI

SÜJENİN ZİT İDEALARLA KARŞILAŞINCA KENDİSİNİ SORGULAMASI VE BUHRANA GİRİŞİ:

Fert, bu aşamada fatalistik unsurlarla karşılaşır ve kendisinde bulunan tam güven sarsılmaya başlar.Bu fazda, zıtlıkların bir arada olmasıyla kendini kendine refleksiyon hareketlerinde bulunur.

3.Adım: SENTEZ AŞAMASI , BİREYİN TEZ VE ANTİTEZ İDEALARININ BİR HARMONİYE ULAŞMASI:

Birey bu fazda, antitez aşamasındaki kararsızlıklarının aksine idealarından tamamiyle emin olur bir nevi zıtlıkların girift bir yapıya ve hermeneutiğe burada kavuştuğu görülür.Kişi kendine yönelir ve şöyle söyler: Evet, zıtlıkları düşündüm, "paranteze" alınması gerekenleri paranteze aldım ve kendi özümde ulaştım: Bazı dışsal etmenler, var olsa dahi beni ben yapan unsur yine benimdir,Ontolojik varlığım da var olduğu sürece bu böyle devam edecektir.

Nihai olarak, bu argümanlarımı Horatius' tan bir alıntı ile sonlandırıyorum:

Horatius binlerce yıl önce şöyle demiştir: "Gözüne çöp battığında hemen bunu çıkarmak istersin de zihnin hastalandığı vakit neden onu umursamazsın?" der ve zihnini , düşünmenin, sorgulamanın önemine bir alkış da o tutar. Hangi ırktan, dinden, dilden, ülkeden olduğu fark etmeksizin düşünen tüm insanlara: "SAPERE AUDE" (Aklını kullanma cesaretini göster.)